

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1511

Vragen van het lid **Piri** (GroenLinks-PvdA) aan de Minister van Asiel en Migratie over *het mogelijk ontstaan van een financieel gat voor statushouders* (ingezonden 23 januari 2025).

Antwoord van Minister **Faber – Van de Klashorst** (Asiel en Migratie) (ontvangen 4 maart 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 1381.

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het bericht dat er een financieel gat dreigt voor statushouders nu het COA geen toeslagen meer voor hen aanvraagt?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Klopt het dat het aanvragen van toeslagen voor statushouders een gemeentelijke taak is zoals het COA aangeeft? Zo nee, wiens verantwoordelijk is het aanvragen van toeslagen voor statushouders?

Antwoord 2

Het aanvragen van toeslagen voor statushouders is wettelijk niet geregeld. Statushouders zijn zelf verantwoordelijk voor het aanvragen van hun toeslagen.

Vraag 3

Kunt u aangeven wanneer het COA contact heeft opgenomen met uw ministerie of andere betrokken ministeries over het voornemen om te stoppen met de toeslagenhulp voor statushouders? Kunt u aangeven welke stappen u hierna heeft ondernomen en met wie u contact hierover heeft opgenomen?

¹ NRC, 7 januari 2025, «Financieel gat» dreigt voor statushouders nu COA geen toeslagen meer voor hen aanvraagt (<https://www.nrc.nl/nieuws/2025/01/07/financieel-gat-dreigt-voor-status-houders-nu-coa-geen-toeslagen-meer-voor-hen-aanvraagt-a4878784#:~:text=Luister%20naar%3A%20%27Financieel%20gat%27,toeslagen%20meer%20voor%20hen%20aanvraagt&text=Nederlandse%20statushouders%20dreigen%20in%20financi%C3%ABle,op%201%20januari%20mee%20gestopt>).

Antwoord 3

Vanwege systeemwijzigingen bij de Dienst Toeslagen in mei 2023 bleek het COA eind 2023 niet langer in staat de diensten die werden gebonden vanuit het Toeslagenservicepunt (TSP) uit te voeren. Derhalve heeft het COA op 14 december 2023 per brief aan JenV, en in afschrift aan SZW en de VNG aangegeven per 1 januari 2025 te stoppen met het toeslagenservicepunt. Als reactie op het besluit van het COA om te stoppen met het Toeslagenservicepunt (TSP) en naar aanleiding van de motie-Kathmann, heeft het Ministerie van SZW in samenwerking met COA en JenV gesprekken gestart met VNG, Divosa en andere betrokken met als doel te verkennen hoe statushouders het beste ondersteund kunnen worden bij het bereiken van financiële zelfstandigheid. Het aanvragen van toeslagen maakt daar onderdeel van uit. Hoewel het van belang is dat statushouders hierin ondersteund worden gezien hun kwetsbare positie, blijven zij uiteindelijk altijd zelf verantwoordelijk voor de aanvraag van een toeslag. Divosa heeft een handreiking voor gemeenten ontwikkeld. Deze handreiking richt zich op het financieel ontzorgen van statushouders, met specifieke aandacht voor het aanvragen van huurtoeslag. Daarnaast heeft de VNG op haar online platform VNG Fora een artikel geplaatst, waarin gemeenten ervaringen en inzichten kunnen delen over de knelpunten en best practices rondom het aanvragen van huurtoeslag en zorgtoeslag voor statushouders. Dit biedt gemeenten de mogelijkheid om van elkaar te leren en gezamenlijke oplossingen te ontwikkelen.

Vraag 4

Klopt het dat u geen contact heeft opgenomen met gemeenten over het besluit van het COA om te stoppen met de toeslagenhulp voor statushouders? Zo nee, wanneer heeft u contact opgenomen met de gemeenten over het besluit van het COA om te stoppen met toeslagenhulp voor statushouders?

Antwoord 4

De Ministeries van JenV en SZW hebben niet rechtstreeks contact opgenomen met individuele gemeenten. De VNG en Divosa zijn betrokken geweest in de gesprekken over de gevolgen van de beëindiging van het toeslagenservicepunt. Daarmee is overleg geweest met de gemeentelijke koepels.

Vraag 5

Kunt u aangeven welke (financiële) ondersteuning het COA kreeg voor het aanbieden van toeslagenhulp voor statushouders?

Antwoord 5

Het toeslagenservicepunt van het COA werd tussen 2017 en 2024 gefinancierd door de Ministeries van Justitie en Veiligheid / Asiel en Migratie. Vanaf 2020 werd de financiering geïntegreerd in de kostprijs van het COA. Per 2025 is deze post uit de kostprijs gehaald, omdat de begeleiding bij het aanvragen van toeslagen is stopgezet.

Vraag 6 en 7

Bent u voornemens gemeenten financieel te ondersteunen bij het aanbieden van toeslagenhulp voor statushouders? Zo nee, welke gevolgen voorziet u voor gemeenten en statushouders die hun toeslagen niet kunnen aanvragen? Hoe bent u voornemens te voorkomen dat statushouders die vanaf 1 januari 2025 worden geplaatst bij gemeenten tussen wal en schip vallen en welke ondersteuning krijgt deze groep statushouders?

Antwoord 6 en 7

Gemeenten kunnen budgetten uit de Wet inburgering inzetten om hulp te bieden bij het aanvragen van toeslagen. Daarnaast zijn er alternatieve ondersteuningsmogelijkheden.

De Dienst Toeslagen biedt op haar website een zoekfunctie waarmee statushouders het dichtstbijzijnde servicepunt kunnen vinden, zoals een balie van de Belastingdienst, een gemeentelijk steunpunt of een onafhankelijk servicepunt. Toeslagen kunnen zelfstandig worden aangevraagd. Hulp bij het aanvragen van toeslagen blijft beschikbaar via andere dienstverlening. Statushouders zijn en blijven echter zelf verantwoordelijk voor het tijdig

aanvragen van hun toeslagen. De website van het COA informeert dat huurtoeslag en zorgtoeslag zelf aangevraagd dienen te worden.

Vraag 8

Kunt u aangeven bij welke toeslagen statushouders hulp krijgen bij het aanvragen? Wat zijn de consequenties voor deze statushouders en is inzichtelijk te maken hoeveel statushouders huurachterstanden zullen oplopen of onvoldoende toegang tot zorg kunnen krijgen door deze toeslagen niet (tijdig) te ontvangen?

Antwoord 8

Er zijn verschillende plekken in Nederland waar statushouders ondersteuning kunnen krijgen voor het aanvragen van toeslagen, zoals zorg- of huurtoeslag. Als een toeslag niet tijdig wordt aangevraagd, kan dit leiden tot een schuld door een betalingsachterstand. Gemeenten gaan verschillend om met deze situatie. In sommige gevallen kan er een lening worden verstrekt of wordt er schuldhelpverlening aangeboden. De toegang tot zorg blijft wettelijk gegarandeerd, ook bij een betalingsachterstand. Als de achterstand echter langer dan zes maanden duurt, kan de zorgverzekeraar de aanvullende verzekering stopzetten.

Er zijn geen landelijke cijfers beschikbaar over het aantal statushouders dat betalingsachterstanden oploopt door vertraging bij het verkrijgen van toeslagen. Sinds de zomer van 2023 was het voor het COA niet meer mogelijk om zorgtoeslag voor statushouders aan te vragen. Tot nu toe zijn er geen signalen dat er een toename is in het aantal aanvragen voor schuldhelp door deze situatie.